

PL

TR

Relacje gospodarcze polsko-tureckie

we wspomnieniach turkologa i dyplomaty

Konferencja „Doing Business in Türkiye”

Krakowski Park Technologiczny

20 listopada 2025

POLSKA - TURCJA

1414 – 1918 – 1923

611. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych

107. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości

102. rocznica powstania Republiki Tureckiej

102 lata Polsko-Tureckiego Traktatu Przyjaźni

Odczyt autorski

Jerzy Drożdż, ambasador tytularny, były konsul, attaché ds. kultury i nauki oraz attaché prasowy w Ambasadzie RP w Ankarze, konsul generalny we Francji, Belgii i Luksemburgu, z-ca Szefa Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE w Brukseli

Przewodniczący Polsko-Tureckiej Rady Biznesu

Szef Zespołu Doradców w Gabinetach Prezesa Krajowej Izby Gospodarczej

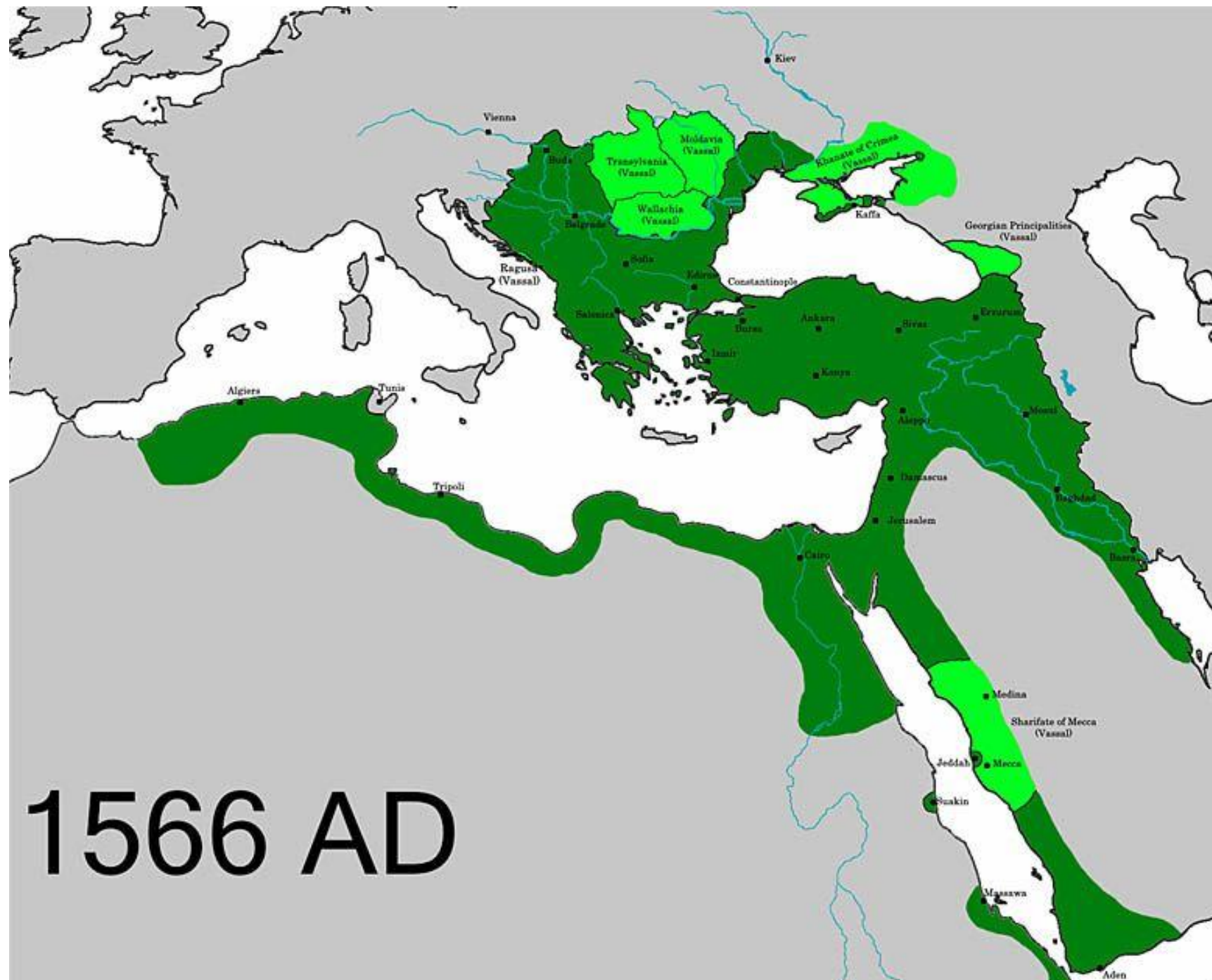
Imperium Osmańskie

Imperium Osmańskie rządzone przez dynastie Osmanów, istniejące od końca XIII wieku do roku 1922, od 1453 roku ze stolicą w Istambule/Konstantynopolu. U szczytu potęgi w XVI-XVIII wieku obejmujące większość terytoriów Bliskiego Wschodu, Afryki Północnej i południowo-wschodniej Europy

Stolice Imperium: Bursa (1325-1365), Edirne (1365-1453), Istambuł (1453-1922)

Całkowita powierzchnia w 1683 roku – 5 200 000 km²

Ludność w 1919 r. – 14 629 000 osób (mniej niż aktualna liczba mieszkańców Istambułu)

1566 AD

Rzeczpospolita Obojga Narodów

Polska, I Rzeczpospolita, Rzeczpospolita Szlachecka

Państwo, które składało się z dwóch bytów państwowych:

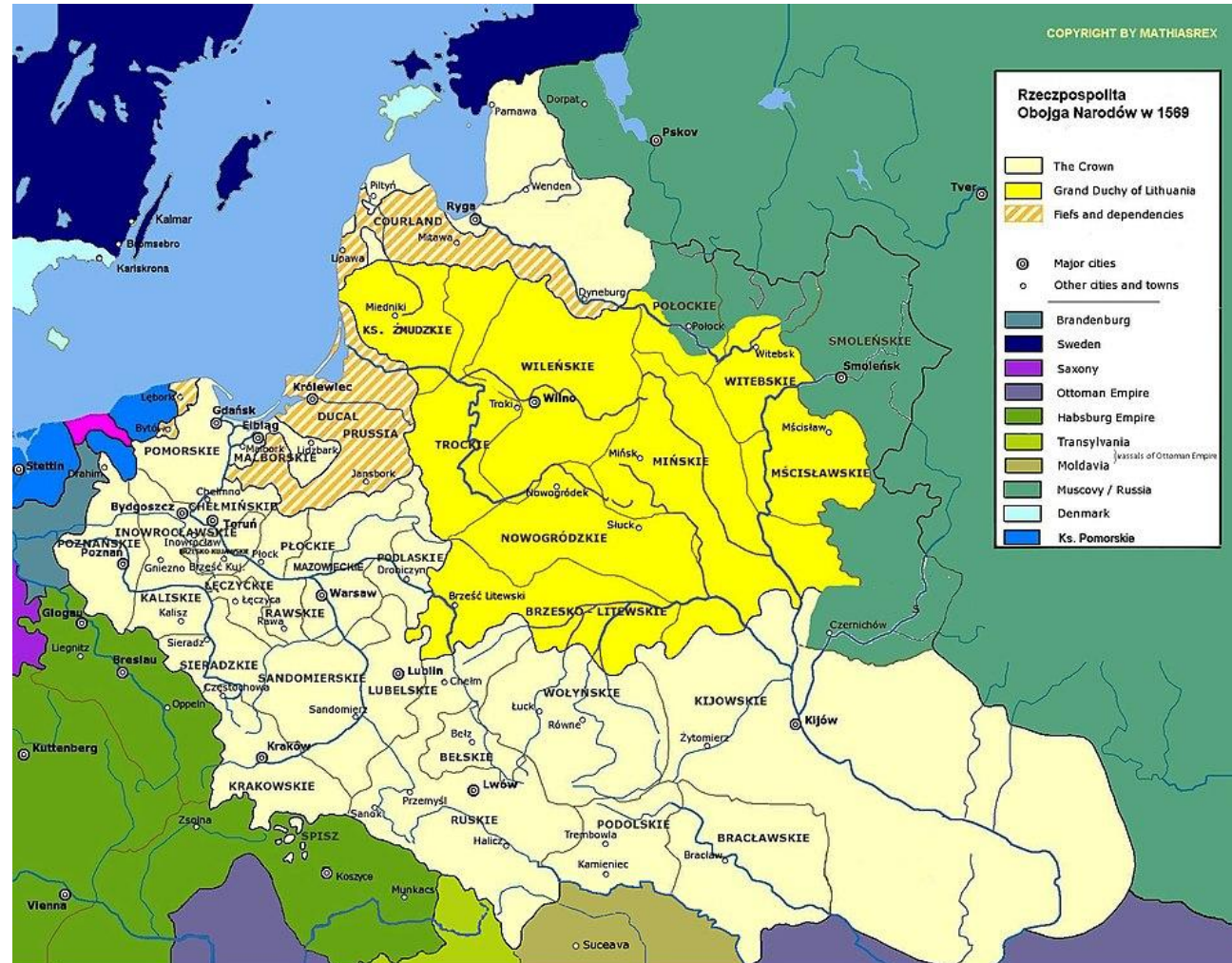
Korony Królestwa Polskiego oraz Wielkiego Księstwa Litewskiego

RON powstała w 1569 roku na mocy Unii Lubelskiej.

Przestało istnieć w 1795 roku w wyniku rozbiorów (1772-1795)

Wiek XVI jest nazywany **złotym wiekiem dziejów Polski**. W połowie tego wieku państwo polsko-litewskie obejmowało prawie 1 mln km² powierzchni i liczyło około 11 milionów mieszkańców, będąc jednym z największych (wraz z Rosją oraz Imperium Osmańskim) państw Europy, potęgą polityczną, militarną i ekonomiczną (eksporter drewna i produktów rolnych do zachodniej Europy – kraj zwany także spichlerzem Europy). Rozwijało się także rzemiosło i handel, wzrastała liczba i wielkość miast.

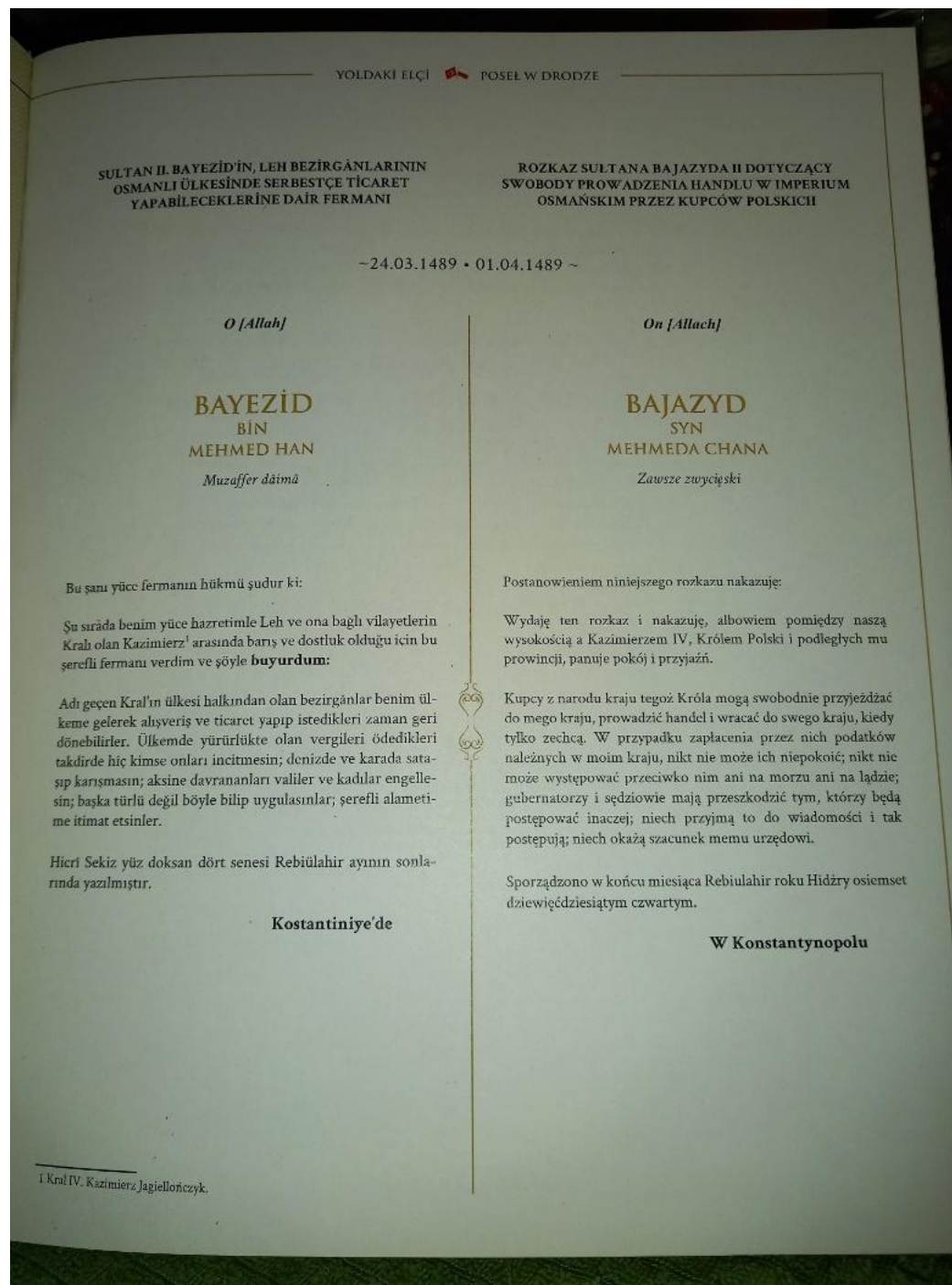

600-lecie nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską i Turcją 1414 - 2014

Rozkaz Sułtana Bejazyta II
zezwalający polskim kupcom
na swobodny handel w i z
Imperium Osmańskim
data wydania:
marzec/kwiecień 1489
źródło: Archiwum Główne
Akt Dawnych
Album z okazji 600-lecia
nawiązania stosunków
dyplomatycznych
między Polską a Turcją

- 24.03.1489 • 01.04.1489 ~

SULTAN II. BAYEZİD'İN, LEH BEZİRGANLARININ
OSMANLI Çİ KESİNDE SERBESTÇE TİCARET
YAPABİLECEKLERİNE DAİR FERMAN

O [Allah]

BAYEZİD

BİN
MEHMEİD HAN

Muzaffer dâima

Bu şarı yüce fermanın hükmü şudur ki:

Şu sırada benim yüce hazretimle Leh ve ona bağli vilayetlerin.
Kralı olan Kazimierz' arasında barış ve dostluk olduğu için bu
şerefli fermanı verdim ve şöyle **buyurdum**:

Aklı geçen Kral'ın ülkesi hallandan olan bezirgânlar benim
ülkeme gelerek alışveriş ve ticaret yapıp istedikleri zaman geri
dönebilirler. Ülkemde yürürlükte olan vergileri ödedikleri
takdirde hiç kimse onları incitmesin; denizde ve karada
satayıp karışmasın; aksine davrananları valiler ve kadılar
engellesin; başka türlü değil böyle hilip uygulansınlar; şerefli
alamerime itimat etsinler.

Hicri Sekiz yüz doksan dört senesi Rebiulahir ayının
sonlarında yazılmıştır.

Kostantiniye'de

(1) Kral IV. Kazimierz Jagiellończyk.

ROZKAZ SULTANA BAJAZYDA II DOTYCZĄCY SWO
BODY PROWADZENIA HANDLU W IMPERIUM
OSMAŃSKIM PRZEZ KUPCÓW POLSKICH

On [Allah]

BAJAZYD

SYN
MEHMEDA CHAN

Zawsze zwycięski

Postanowieniem niniejszego rozkazu nakazuję:

Wydaję ten rozkaz i nakazuję, albowiem pomiędzy naszą
wysokością a Kazimierzem IV (1), Królem Polski i podległych
mu prowincji, panuje pokój i przyjaźń.

Kupcy z narodu kraju tegoż Króla mogą swobodnie
przyjeżdżać do mego kraju, prowadzić handel i wracać do
swego kraju, kiedy tylko zechcą. W przypadku zapłacenia
przez nich podatków należnych w moim kraju, nikt nie może
ich niepokoić; nikt nie może występować przeciwko nim ani
na morzu ani na lądzie; gubernatorzy i sędziowie mają
przeszkodzić tym, którzy będą postępować inaczej; niech
przyjmą to do wiadomości i tak postępują; niech okażą
szacunek memu urzędowi.

Sporządzono w końcu miesiąca Rebiulahir roku Hidry
osiemset dziewięćdziesiątym czwartym.

W Konstantynopolu

Traktatu Wieczysty – rok 1533

W wieku XVI stosunki polsko-tureckie były przeważnie pokojowe, a niekiedy wręcz przyjazne. W 1533 roku król Zygmunt Stary zawarł z sułtanem Sulejmanem Wspaniałym bezprecedensowy traktat wieczysty, który o trzy lata wyprzedził analogiczny traktat zawarty przez Sulejmana z królem Francji. W tym okresie korespondencja dworów w Krakowie i Konstantynopolu pełna była wzajemnych uprzejmości: w 1539 roku Sulejman zaprosił Zygmunta na uroczystości obrzezania dwóch synów i jednoczesny ślub córki. Trzy lata później Zygmunt Stary rozważał w liście do arcybiskupa gnieźnieńskiego możliwość zaproszenia sułtana na ślub młodego króla Zygmunta Augusta z Habsburżanką. **W pierwszej połowie XVI wieku zauważalne stało się zainteresowanie polskiej szlachty Wschodem. Jego przejawem stało się sprowadzanie m.in. z Turcji takich towarów jak broń biała, jedwab, odzież, dywany i przyprawy. Orient szczególnie widoczny był kiedy spojrzymy na szlachecki strój i broń.**

Polsko-Turecki Traktat Pokojowy z 1607 roku

Traktat ustanawiał pokój Polski z Chanatem Krymskim. Chan zobowiązał się zachować pokój pod warunkiem wypłaty przez Rzeczpospolitą corocznego upominku. Zapewnił także, że będzie udzielał pomocy zbrojnej królowi polskiemu przeciw jego wrogom na jego żądanie lub na rozkaz sułtana.

Sułtan gwarantował powstrzymanie tatarów krymskich od najazdów na Rzeczpospolitą, król Polski gwarantował Turcji powstrzymanie kozaków od napadów na ziemie tureckie.

Traktat gwarantował polskim kupcom prawo do handlu na terytorium tureckim i w lennych księstwach.

1772-1795 - zaborcy dokonują rozbioru Polski

Na 123 lata Polska znika z mapy Europy

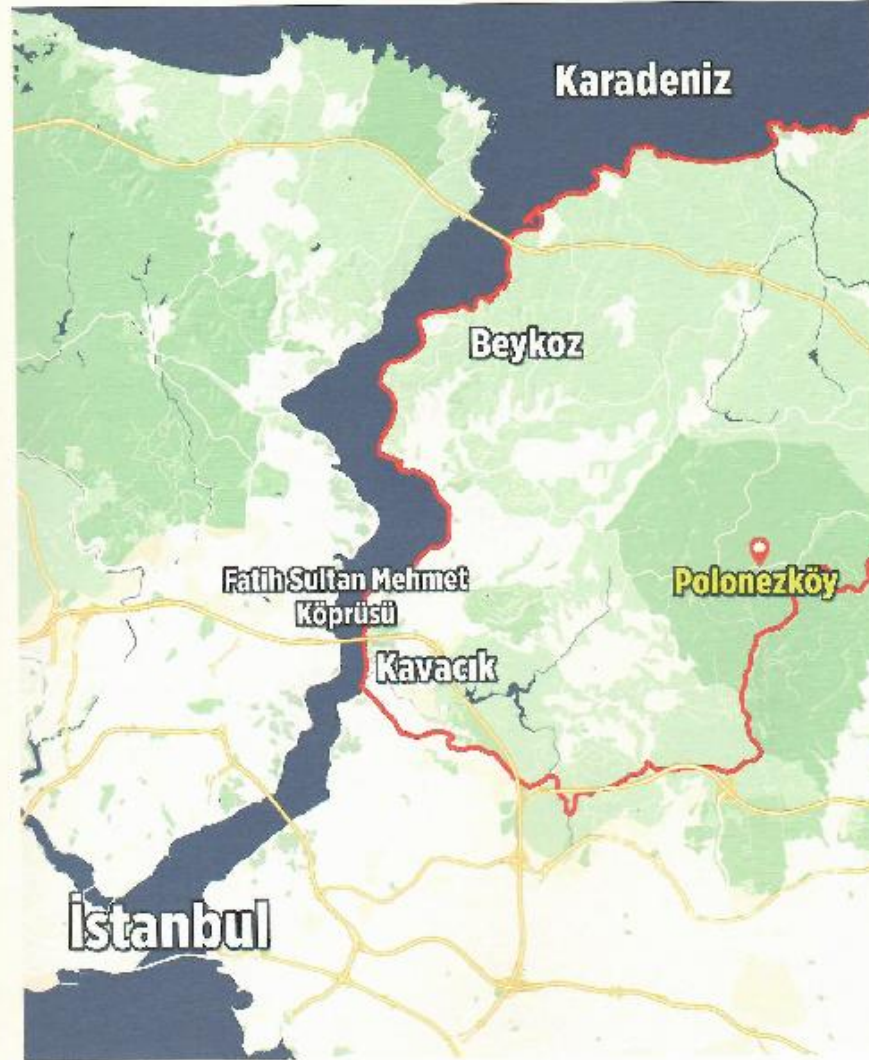
Imperium Osmańskie nie uznaje rozbiorów
Polski – „*Polski Poseł w drodze*”

*Polacy w administracji państwowej oraz siłach
zbrojnych Imperium Osmańskiego (XIX w.)*

ADAMPOL – POLONEZKOY

polska wioska w Turcji utworzona w 1842 r.

Masło POLONEZKOY. Pierwotnie produkowane w polskiej osadzie Adampolu. Nazwa pozostała do dzisiaj jako symbol bardzo dobrej jakości tego produktu. Wioska Adampol/Polonezkoy słynęła także z hodowli krów (mleko, smietana), trzody chlewnej oraz wyrobów z dziczyzny. Mięso sprzedawane było na targach w Istambule w jatkach prowadzonych przez, m.in. Bułgarów.

150-lecie Adampola – obchody w Polsce i w Turcji - marzec-lipiec 1992

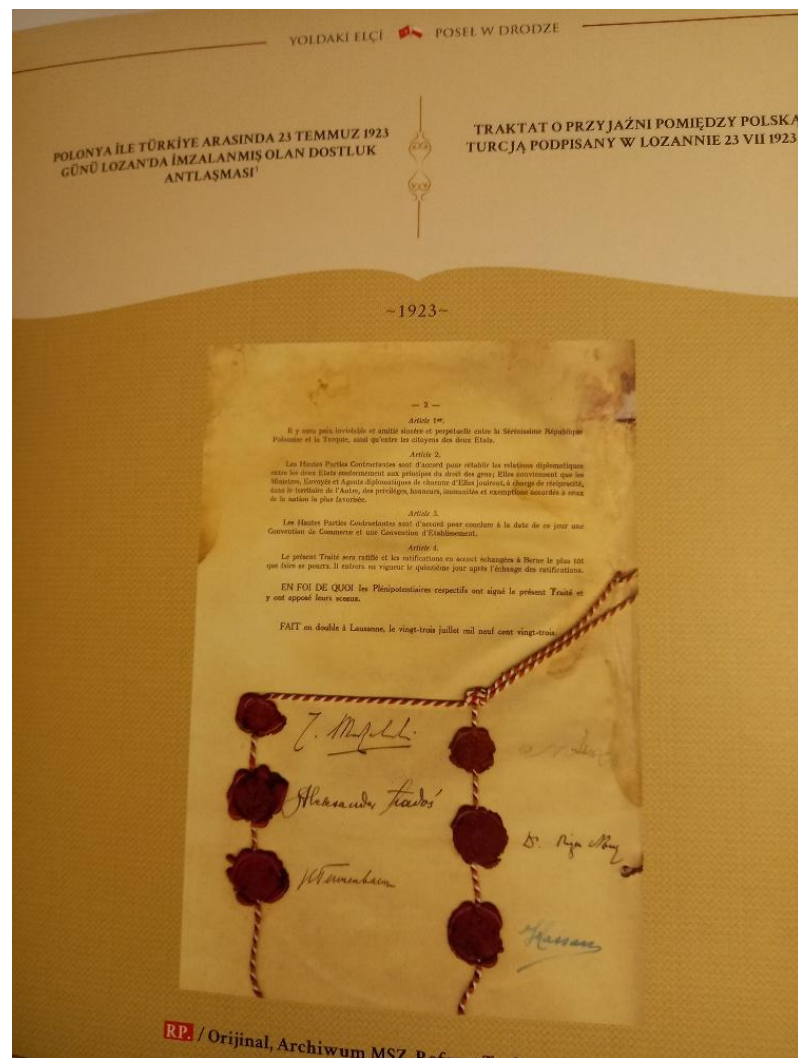
Polscy przedsiębiorcy w Konstantynopolu w końcu XIX w. Tureckie ślady na Miechowskiej Ziemi

Wspomnienia z okresu pracy
S. J. Czarnowskiego w
Konstantynopolu (1886-1890)

Polsko-Turecki Traktat Wieczystej Przyjaźni podpisany w Lozannie w dniu 23 lipca 1923 r.

Okolicznościowa kartka pocztowa
wydana w lipcu 2023 z okazji
100-lecia Traktatu Przyjaźni PL TR
przez Poczta Polską z inicjatywy
Polsko-Tureckiej Rady Biznesu

*Polsko-tureckie relacje gospodarcze w okresie
międzywojennym (1923-1939)*

Umowa Handlowa z 1923 roku

Podpisana równolegle z Traktatem Przyjaźni w Lozannie

23 lipca 1923 roku

Pierwsza Polska Wystawa Przemysłowa w Konstantynopolu/Istambule 1924

**PRZEMYSŁ
POLSKI A TURCJA**

ZAPROSZENIE

**JUBILEUSZ 100-LECIA
PIERWSZEJ WYSTAWY
POLSKIEJ W ISTAMBULE**

1924-2024

PZL P.24 był eksportowym polskim myśliwcem, który służył w tureckich siłach powietrznych. Turcja zamówiła wersje P.24A i P.24C. Budowane one były w Turcji na licencji. Jedyne zachowane egzemplarze samolotów PZL P.24 znajdują się obecnie w Muzeum Lotnictwa w Stambule.

Mustafa Kemal ATATURK
twórca Republiki Tureckiej

Reisicümhur
Gazi MUSTAFA KEMAL Hz.

Wizyta Ataturka w polskiej osadzie Adampol/Polonezkoy w 1937 roku

W adampolskim muzeum polskości (Dom Cioci Zosi) prezentowane są zdjęcia i dokumenty poświęcone historii Polonezkoy. Wśród nich pamiątki związane z wizytą w Adampolu Ataturka. Twórca Republiki Tureckiej spotkał się z mieszkańcami Polonezkoy 20 lipca 1937 roku. W księdze pamiątkowej Adampola zachował się wpis – kilka słów od Ojca Turków. Powodem wizyty w Adampolu Prezydenta Turcji była jego fascynacja poziomem rolnictwa w Polonezkoy. Chciał on poznać tajemnice wysokich zbiorów stawiając rolników z Adampola za wzór do naśladowania.

Przy tej okazji należy wspomnieć także o jeszcze jednym wybitnym Polaku bardzo ważnym dla Ataturka.

Wielkie uznanie Ataturka zyskał Konstanty Borzęcki – Dżelalettin Pasza, którego opracowanie poświęcone historii narodu tureckiego „*Les Turcs anciens et modernes*” przyczyniło się do rozwoju świadomości narodowej Turków. Doceniając zasługi Borzęckiego (również w kwestii wprowadzenia alfabetu łacińskiego do języka tureckiego) Kemal Pasza miał wypowiedzieć słynne słowa: „*Ten Polak jest godny pomnika ze szczerego złota, tak wielkie są jego zasługi w dziele tworzenia się nowożytnej Turcji*”.

- *Borzęcki (Półkozic) Konstanty (Mustafa Dżelalettin Pasza) (1826-1876) żołnierz powstania w Wielkopolsce w 1848 r. i na Węgrzech, towarzysz gen. Józefa Bema, generał turecki, uczestnik tureckich operacji wojennych w latach 1852-1876, zięć głównodowodzącego wojsk tureckich gen. Omera Paszy, jeden z twórców współczesnej teorii nacjonalizmu tureckiego. Gen. Borzęcki zginął w 1876 r. podczas wojny serbsko-tureckiej w starciu z Czarnogórcami pod Spuzem. Był pradiadkiem największego współczesnego poety tureckiego Nazima Hikmeta Rana Borzęckiego.*

Siedziba
Ambasady RP
w Ankarze przy
Ataturk Bulvari 241

Widok fasady głównej Ambasady RP w Ankarze
Polonya Büyükelçiliği binasının ön cephesi
A view of the Embassy's facade

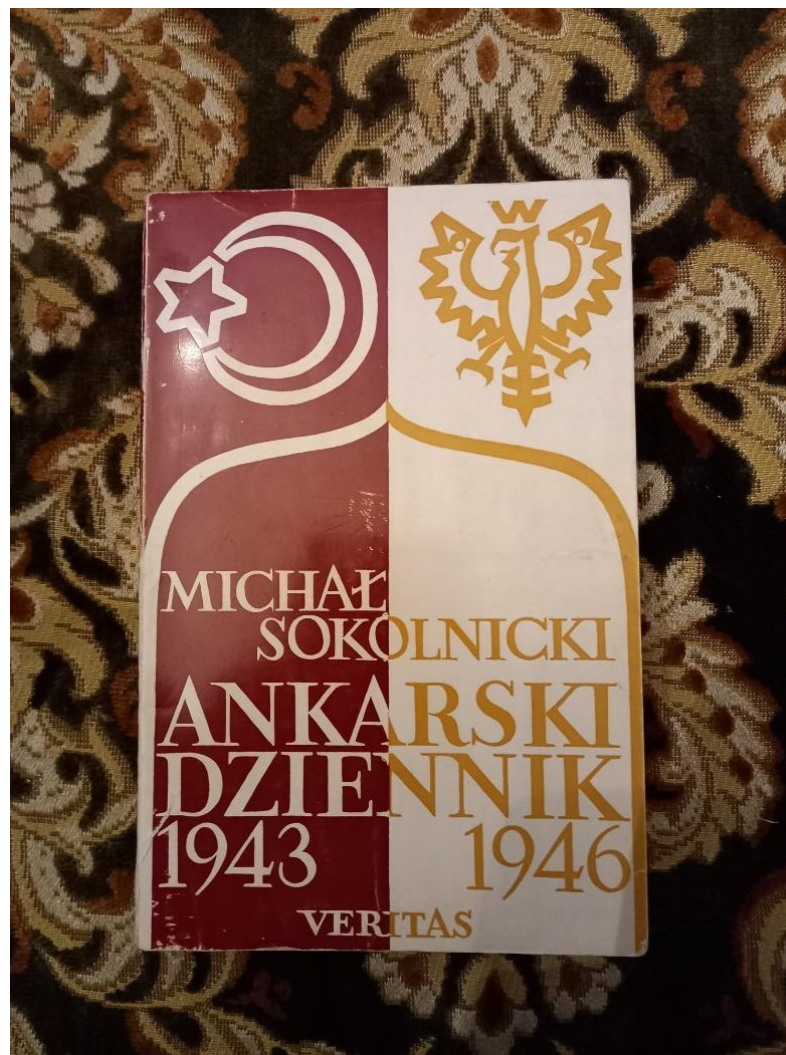
Jerzy Potocki, były Ambasador RP
w Ankarze (1933-1936). Po nim placówkę
objął Amb. M. Sokolnicki

Michał Sokolnicki, Ambasador RP w Turcji (1936-1945)

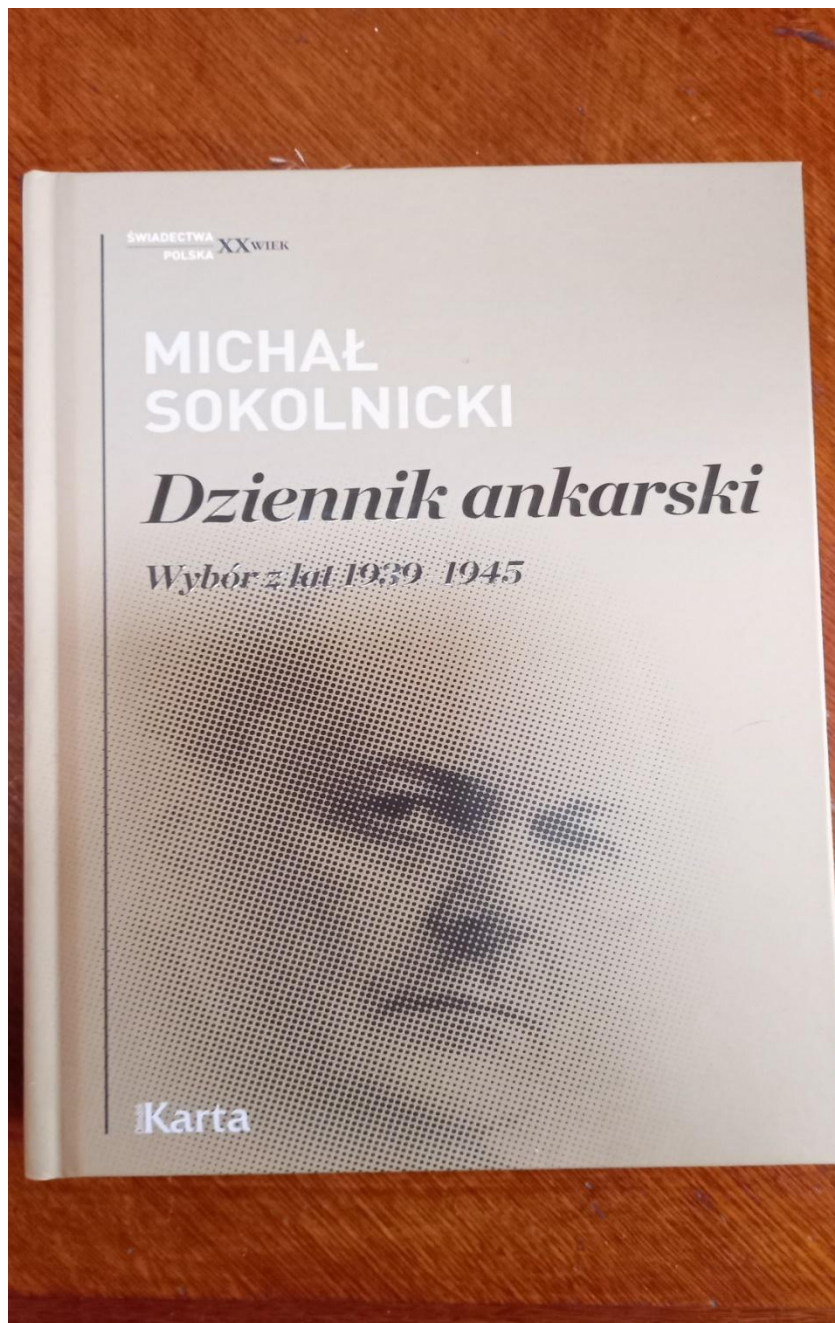

*Wspomnienia Amb. M. Sokolnickiego – wydanie
londyńskie (II. tom)*

Wspomnienia
Amb. M. Sokolnickiego
- wybór, wydane przez
Ośrodek Karta w 2023 r.

*„Polscy inżynierowie
pracujący w Turcji w okresie
międzywojennym oraz w
czasie II. wojny światowej”.*

Yatagan, Yenikoy, Kemerkey – polskie firmy Elektrim i Megadex budują elektrownie w pld.-zach. Turcji

Elektrownia w Kemerkey (powiat Mugla) w południowo-zachodniej Turcji. Budowana w latach 1987-1990 przez polskie firmy Elektrim i Megadex we współpracy, m.in. z firmą Gulermak.

Polsko-Turecka Rada Biznesu

Współpraca KIG – TOBB

*Warszawa – Ankara –
Istanbul – Bruksela
Polsko-Turecka i Turecko-
Polska Rady Biznesu (w
ramach DEIK),
współpraca z Polsko-
Turecką Izbą
Gospodarczą
(na zdjęciu: delegacje PL i
TR podczas posiedzenia
EUROCHAMBRES, której
członkami są KIG oraz
TOBB)*

Amb. Jerzy Drożdż - publikacje i artykuły

1. referat na VI. Międzynarodowe Sympozjum Biografistyki Polonijnej (Belgia – SHAPE/Mons – 28/29.09.2001)
pt. „Polacy w armii tureckiej w XIX w.”
2. referat na VII. Międzynarodowe Sympozjum Biografistyki Polonijnej (Włochy – Rzym – 17/18.10.2002)
pt. „Ojciec Józef Romuald Filonowicz – Proboszcz wszystkich Polaków w Turcji” (dostępna jest w jez. FR)
3. referat pt. „Dr Ludwik Biskupski, adampolanin, uczony i profesor akademicki, wybitny przedstawiciel Polonii nad Bosforem” przygotowany na konferencję naukową „Polacy w świecie i ich dzieła” zorganizowaną w ramach III. Światowych Polonijnych Spotkań Intelktualistów, Ludzi Kultury i Sztuki (Monachium 24-27 października 2003)
4. artykuł pt. „150 lat później” nt. obchodów 150-tej rocznicy śmierci A. Mickiewicza, miesięcznik NOVUM, styczeń 2006, Bruksela, Belgia
5. artykuł pt. „Adampolskie ślady Wojny Krymskiej”, przygotowany na Konferencję „Wojna krymska – konfrontacja różnych cywilizacji”, Instytut Historii PAN, Warszawa, 6 października 2006 r. 3-4 października 2007
6. opracowanie pt. „Adampolskie ślady wojny krymskiej” zamieszczone w publikacji zbiorowej „Polacy i ziemie polskie w dobie wojny krymskiej” wydanej przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2008 (opracowania składające się na niniejszą publikację zostały zrealizowane w ramach projektu badawczego „Wojna krymska – konfrontacja różnych cywilizacji”).
7. referat „Mickiewicz Europejczyk epoki romantyzmu i wieszcz zjednoczonej Europy” przygotowany na I. Międzynarodową Konferencję Mickiewiczowską w Stambule (24-26 listopada 2008 r.
8. publikacja poświęcona Atatürkowi – twórcy Republiki Tureckiej, Warszawa, 2018

Dziękuję Państwu za uwagę

Dikkatiniz icin cok tesekkur ederim

Do zobaczenia – Gorusmek uzere

Yakin zamanda - Insallah 😊